

สุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหาร ของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

สุภัทรา หนูนันทน์เจริญ*, สุรัชย์ พิมหา**^a, ชนาพร ปิ่นสุวรรณ***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด 134 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 คน ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์-13 มีนาคม 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าควอไทล์ และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยมีการกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมระดับสุนทรียทักษะผู้นำ ปัจจัยทางการบริหาร และการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 (SD=0.68) 3.98 (SD=0.65) และ 3.85 (SD=0.80) ตามลำดับ โดยพบว่า สุนทรียทักษะผู้นำ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง กับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.731$, $p\text{-value}<0.001$) ปัจจัยทางการบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับสูง กับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.753$, $p\text{-value}<0.001$) ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรคือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา สุนทรียทักษะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ มีผลและสามารถรวมพยากรณ์การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร้อยละ 62.1 ($R^2=0.621$, $p\text{-value}<0.001$)

คำสำคัญ: สุนทรียทักษะผู้นำ; ปัจจัยทางการบริหาร; การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหาร

* นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^a Corresponding author: สุรัชย์ พิมหา Email: suraphi@kku.ac.th

รับบทความ: 21 เม.ย. 66; รับบทความแก้ไข: 28 พ.ค. 66; ตอปรับตีพิมพ์: 28 พ.ค. 66; ตีพิมพ์ออนไลน์: 18 มิ.ย. 66

Leadership Soft Skill and Administrative Factors Affecting the Food Sanitation Performance of Public Health Officers in Local Government Organizations Khon Kaen Province

Supattra Nunthancharoen^{*}, Surachai Phimha^{**a}, Chanaporn Pinsuwan^{***}

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to investigate the effects of leadership soft skills and administrative factors of 134 of public health officers in local government organization, Khon Kaen province. Research instruments were consisted of questionnaires and in-depth interview forms. The questionnaire's content validity was approved by 3 experts with consistency index of all questions of greater than 0.50 and overall validity of the questionnaire was 0.98. Data collection was implemented from February 28, 2022 to March 13, 2023. Descriptive statistics included frequencies, percentages, means, standard deviations, medians, minimums, maximums, and quartiles. Inferential statistics were performed using Pearson's product moment correlation coefficients with significance level of 0.05.

It was found that the samples' overall leadership soft skills ($\bar{X}=4.01$, $SD=0.68$), administrative factors ($\bar{X}=3.98$, $SD=0.65$) and food sanitation performance ($\bar{X}=3.85$, $SD=0.80$) were at a high level. Additionally, leadership soft skills were found significantly associated at a medium level with the food sanitation performance of public health officers ($r=0.731$, $p\text{-value}<0.001$). Administrative factors were also found to be significantly associated at a high level ($r=0.753$, $p\text{-value}<0.001$). The three independent variables including administrative factors on time, leadership soft skills on coaching, administrative factors on management, were found to be collaboratively effective for the forecasting of the food sanitation performance of public health officers in local government organizations Khon Kaen province at 62.1 ($R^2=0.621$, $p\text{-value}<0.001$).

Keywords: Leadership soft skills; Administrative factors; Food sanitation performance

^{*} Master of Public Health Candidate, Department of Public Health Administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

^{**} Assistant Professor, Department of Public Health Administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

^{***} Doctoral Student, Doctor of Public Health Program, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

^a Corresponding author: Surachai Phimha Email: suraphi@kku.ac.th

Received: Apr. 21, 23; Revised: May 28, 23; Accepted: May. 28, 23; Published Online: Jun. 18, 23

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการวางรากฐานให้คนไทยมีสุขภาพแข็งแรง สามารถสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งหลักการที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง มีลักษณะเป็นเอกภาพ เพื่อให้คนไทยสุขภาพดีสร้างประเทศให้มั่นคง⁽¹⁾ ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้าง สนับสนุน และการประสานงานให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และภาคประชาคม ในการอภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็ง รองรับกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต⁽²⁾ กระทรวงสาธารณสุขได้เห็นชอบต่อการจัดทำยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่มุ่งเน้นการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ โดยสร้างความเข้มแข็งระบบ การบริหารจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานโครงการพัฒนาในระยะยาว เสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้อง⁽³⁾ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 7 มีการจัดการเขตสุขภาพด้วยภาวะการนำเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เสริมสร้างความเข้มแข็ง ต่อเนื่องจากมีมาตรฐาน คุณภาพ พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมสุขภาพเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของพื้นที่และประเทศ ให้ประชาชนเข้าถึงและพึงพอใจ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นได้จัดทำแผนกลยุทธ์ที่ 1 การระดมพลังภาคีทุกภาคส่วน ทุกระดับ ร่วมสร้างเมืองนิเวศน์สุขภาพชุมชนที่เข้มแข็ง เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพทุกกลุ่มวัย จัดทำโครงการ “อาหารปลอดภัยผู้บริโภคปลอดภัย” เพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคและความปลอดภัยทางด้านอาหารปลอดภัยบนแป้นด้านสถานที่ผลิตและจำหน่ายอาหารด้านเรื่องร้องเรียนได้รับการจัดการตามเวลาที่กำหนด⁽⁴⁾

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในการตอบสนองและแก้ไขปัญหาโดยตรง เจ้าหน้าที่จึงมีบทบาทสำคัญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้มีบทบาทรับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดีของประชาชน โดยการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยกิจกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรองสถานประกอบกิจการด้านอาหาร 2) ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ผู้สัมผัสอาหารและเจ้าหน้าที่ 3) ด้านกระบวนการร้องเรียน สถานประกอบกิจการ 4) ด้านการเฝ้าระวังด้านสุขาภิบาลอาหาร และ 5) ด้านการสื่อสารสาธารณะด้านสุขาภิบาลอาหาร⁽⁵⁾ เพื่อให้ประชาชนได้รับพิทักษ์สิทธิประโยชน์ด้านบริการและบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัยตามกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภค

เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นนอกจากจะต้องทำตามขั้นตอน กฎระเบียบ หรือวิธีการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถทางด้านอาชีพและด้านสังคมได้อย่างเหมาะสม จำเป็นต้องอาศัยหลักสุนทรียทักษะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการทำงาน ประกอบไปด้วย 8 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะในการทำงานเป็นทีม 2) ทักษะในการติดต่อสื่อสาร 3) ทักษะในการคิดริเริ่ม 4) ทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำ 5) ทักษะในการสอนงาน 6) ทักษะในการพัฒนาตนเอง 7) ทักษะในการวางแผนและจัดการองค์กร และ 8) ทักษะในการนำเสนอ⁽⁶⁾

การดำเนินการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนให้ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากแหล่งผลิตหรือสถานประกอบการที่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยอาศัยปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) งบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านเวลา 6) ด้านเทคโนโลยี⁽⁷⁾

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนทั้งหมด 223 แห่ง ประกอบด้วยองค์การเทศบาลเมือง 6 แห่ง เทศบาลตำบล 77 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 140 แห่ง⁽⁸⁾ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ได้นำรูปแบบการบริหารงานยุทธศาสตร์เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างต่อเนื่อง และได้มีการศึกษา ปรับปรุง พัฒนาระบบบริหารยุทธศาสตร์ที่จะตอบสนองต่อนโยบายสุขภาพในระดับเขตสุขภาพที่ 7 สำนักงานปลัดกระทรวง และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาองค์กรทั้งนี้ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ยังไม่ได้ดำเนินการจนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่พึงประสงค์ โดยมีการสุ่มตรวจตรวจมีผู้ประกอบการ มีผู้สัมผัสอาหาร ในเขตสุขภาพที่ 7 พบว่ามีผู้ประกอบการบางส่วนยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้วยสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานของสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้นรวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลต่อการดำเนินงานสุขาภิบาลอาหาร เช่น การควบคุมการป้องกันโรคภายในตลาด การปิดตลาดสด การทำความสะอาดตลาดการสื่อสารกับผู้ประกอบการ เพื่อให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค⁽⁹⁾ การปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการคุ้มครองประชาชนจากการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การบริโภคอาหารปลอดภัย ปราศจากเชื้อโรค สิ่งเจือปน เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในพื้นที่

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าสุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น รวมถึงทราบปัญหาอุปสรรคตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการศึกษานำไปประยุกต์ใช้กับแผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการให้การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย สุนทรียทักษะผู้นำ ปัจจัยทางการบริหาร และการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ดังภาพที่ 1

ตัวแปรควบคุม

คุณลักษณะส่วนบุคคล

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) สถานภาพสมรส
- 4) ระดับการศึกษา
- 5) ตำแหน่ง
- 6) รายได้ต่อเดือน
- 7) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8) การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหาร

ตัวแปรต้น

สุนทรียทักษะผู้นำ

- 1) ด้านทักษะในการทำงานเป็นทีม
- 2) ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสาร
- 3) ด้านทักษะในการคิดริเริ่ม
- 4) ด้านทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำ
- 5) ด้านทักษะในการสอนงาน
- 6) ด้านทักษะในการพัฒนาตนเอง
- 7) ด้านทักษะในการวางแผนและจัดการองค์กร
- 8) ด้านทักษะในการนำเสนอ

ปัจจัยทางการบริหาร

- 1) ด้านบุคลากร
- 2) ด้านงบประมาณ
- 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์
- 4) ด้านการบริหารจัดการ
- 5) ด้านเวลา
- 6) ด้านเทคโนโลยี

ตัวแปรตาม

การปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหาร ของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

- 1) ด้านการรับรองสถานประกอบกิจการ
- 2) ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผู้สัมผัสอาหารและเจ้าหน้าที่
- 3) ด้านกระบวนการรื้อเรียนสถานประกอบกิจการ
- 4) ด้านการเฝ้าระวังด้านสุขาภิบาลอาหาร
- 5) ด้านการสื่อสารสาธารณะด้านสุขาภิบาลอาหาร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ระดับสุนทรียทักษะผู้นำ ระดับปัจจัยทางการบริหารและ ระดับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุนทรียทักษะผู้นำ ปัจจัยทางการบริหารและ การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

สุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) เก็บรวบรวมข้อมูลแบบเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพเพื่อศึกษา สุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 223 คน⁽⁸⁾

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 223 คน ที่ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen⁽¹⁰⁾ ดังนี้

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร จากการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น⁽¹¹⁾ ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน มีพื้นที่ทำการศึกษาใกล้เคียงกันและใช้หน่วยในการวิเคราะห์เหมือนกัน ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้ค่า $R_{Y.A,B}^2 = 0.675$

$R_{Y.A}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduced model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.656$

$R_{Y.B}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.019$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A)=0

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 12 ตัวแปร

v คือ ค่าที่ได้จาก $V = N - u - w - 1$

จากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 134 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล **ส่วนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสุนทรียทัศนคติผู้นำที่ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ⁽¹²⁾ (5, 4, 3, 2, 1) **ส่วนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ⁽¹²⁾ (5, 4, 3, 2, 1) **ส่วนที่ 4** เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ⁽¹²⁾ (5, 4, 3, 2, 1) และ **ส่วนที่ 5** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่นลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดให้เติมข้อความ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ชุดที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการนำข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณที่พบปัญหา แล้วนำไปประเด็นปัญหามาใช้สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประเด็นไว้ 4 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1** เป็นคำถามเกี่ยวกับสุนทรียทัศนคติผู้นำ **ส่วนที่ 2** เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร **ส่วนที่ 3** เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น และ **ส่วนที่ 4** เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์โดยภาพรวมและรายด้านของสุนทรียทัศนคติผู้นำและปัจจัยทางการบริหารระหว่างการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น และสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple linear regression analysis) เพื่อหาสุนทรียทัศนคติผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

การพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัคร

ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญและพิทักษ์สิทธิของบุคคลที่ร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ให้อาสาสมัครตัดสินใจโดยอิสระ และสามารถยกเลิกได้โดยไม่ได้รับผลกระทบ ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ โดยเผยแพร่ข้อมูล ในลักษณะเป็นภาพรวมไม่ระบุถึงตัวบุคคลหรือสถานที่

ทำงาน หรือข้อมูลต่าง ซึ่งผู้วิจัยมีมาตรการในการรักษาความลับ โดยในแบบสอบถามไม่มีการระบุเพียงรหัส ชุดแบบสอบถามเท่านั้น และงานวิจัยผ่านการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2566 ลำดับที่ 4.3.01 : 43/2565 เลขที่ HE652226 และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2566

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 62.7 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็น 41.8 โดยมีอายุเฉลี่ย 34.37 ปี (SD=8.30 ปี) อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 59 ปี มีสถานภาพสมรส จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1 ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 21,413.40 บาท (SD=9,534.07 บาท) และกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการสุขาภิบาลอาหาร จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 โดยเคยฝึกอบรมน้อยกว่า 3 ครั้ง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 มีค่ามัธยฐาน 2 ครั้ง (SD=1.62 ครั้ง)

2. ระดับสุนทรียทักษะผู้นำในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับสุนทรียทักษะผู้นำ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 (SD=0.68) หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านทักษะในการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 (SD=0.64) รองลงมา คือ ด้านทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 (SD=0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะในการคิดริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.84 (SD=0.72) รองลงมา คือ ด้านทักษะในการสอนงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 (SD=0.71)

3. ระดับปัจจัยทางการบริหารในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยทางการบริหาร พบว่าภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 (SD=0.65) หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 (SD=0.60) รองลงมา คือด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.00 (SD=0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 (SD=0.70) รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 (SD=0.65)

4. ระดับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติงาน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 (SD=0.80) หากพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการแก้ไขข้อร้องเรียนด้านสุขาภิบาลอาหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 3.89 (SD=0.82) รองลงมา คือด้านการรับรองสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 (SD=0.81) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการพัฒนาศักยภาพ

ผู้ประกอบการกิจการ ผู้สัมผัสอาหาร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 (SD=0.86) รองลงมา คือด้านการเฝ้าระวังด้านสุขาภิบาลอาหาร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.83 (SD=0.87)

5. สุนทรียทักษะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

5.1 สุนทรียทักษะผู้นำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาพรวมสุนทรียทักษะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.731$, $p\text{-value}<0.001$) ส่วนสุนทรียทักษะผู้นำรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านทักษะในการทำงานเป็นทีม ($r=0.476$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสาร ($r=0.530$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะในการคิดริเริ่ม ($r=0.622$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำ ($r=0.667$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะในการสอนงาน ($r=0.702$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะในการพัฒนาตนเอง ($r=0.594$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร ($r=0.705$, $p\text{-value}<0.001$) และทักษะในการนำเสนอ ($r=0.648$, $p\text{-value}<0.001$) ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างสุนทรียทักษะผู้นำกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทักษะผู้นำ	การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหาร		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
สุนทรียทักษะผู้นำ	0.731***	<0.001	สูง
1. ด้านทักษะในการทำงานเป็นทีม	0.476***	<0.001	ปานกลาง
2. ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสาร	0.530***	<0.001	ปานกลาง
3. ด้านทักษะในการคิดริเริ่ม	0.622***	<0.001	ปานกลาง
4. ด้านทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำ	0.667***	<0.001	ปานกลาง
5. ด้านทักษะในการสอนงาน	0.702***	<0.001	ปานกลาง
6. ด้านทักษะในการพัฒนาตนเอง	0.594***	<0.001	ปานกลาง
7. ด้านทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร	0.705***	<0.001	ปานกลาง
8. ด้านทักษะในการนำเสนอ	0.648***	<0.001	ปานกลาง

*** ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

5.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยทางการบริหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.753$, $p\text{-value}<0.001$) ส่วนปัจจัยทางการบริหารรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($r=0.710$, $p\text{-value}<0.001$) และด้านเวลา ($r=0.722$, $p\text{-value}<0.001$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านบุคลากร ($r=0.588$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านงบประมาณ ($r=0.640$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r=0.684$, $p\text{-value}<0.001$) และด้านเทคโนโลยี ($r=0.658$, $p\text{-value}<0.001$) ดังรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยทางการบริหาร	การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหาร		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยทางการบริหาร	0.753***	<0.001	สูง
1. ด้านบุคลากร	0.588***	<0.001	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	0.640***	<0.001	ปานกลาง
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.684***	<0.001	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารจัดการ	0.710***	<0.001	สูง
5. ด้านเวลา	0.722***	<0.001	สูง
6. ด้านเทคโนโลยี	0.658***	<0.001	ปานกลาง

*** ระดับนัยสำคัญที่ 0.001

6. สุนทรียทักกะผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ที่ถูกเลือกเข้าสมการ คือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ($p\text{-value}=0.019$) สุนทรียทักกะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน ($p\text{-value}=0.001$) และปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ($p\text{-value}=0.016$)

จากผลการศึกษาได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = -0.889 + (0.508) (\text{ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา}) + (0.417) (\text{สุนทรียทักกะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน}) + (0.259) (\text{ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์})$$

ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนตัวแปรปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา สุนทรียทักกะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน และปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยทำให้คะแนนการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.508, 0.417 และ 0.259 ตามลำดับ ค่าคงที่ของการทำนายเท่ากับ -0.889 โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์และมีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 62.1 ดังรายละเอียดตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นแบบขั้นตอนของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	B	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² -change
1. ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา	0.508	0.380	4.764	<0.001	0.722	0.521	0.518	0.512
2. สุนทรียทักกะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน	0.417	0.289	3.390	0.001	0.777	0.604	0.598	0.082
3. ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์	0.259	0.209	2.434	0.016	0.788	0.621	0.612	0.017

ค่าคงที่ -0.889, F=70.976, p-value<0.001, R=0.788, R²=0.621, R²adj=0.612

7. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ยังมีข้อจำกัดในการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงาน เนื่องจากองค์กรบางแห่งยังไม่มีตำแหน่งที่ปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลโดยตรงทำให้มีการบริหารจัดการลำดับความสำคัญของงานไม่เป็นไปตามแผน การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อการใช้งานทำให้การออกตรวจกิจการร้านอาหารยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ประชาชนขาดความมั่นใจในการใช้บริการร้านอาหาร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดลำดับความสำคัญของงานให้เหมาะสมแก่เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานทำให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลอาหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดจากจำนวนทั้งหมด 134 ฉบับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 19 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 14.1 โดยปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่คือการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารด้านการรับรองสถานประกอบกิจการ ร้อยละ 78.9 พบว่า สถานประกอบกิจการบางแห่งยังไม่มีใบรับรองสถานประกอบกิจการ เนื่องจากไม่ทราบกระบวนการเปิดร้านประกอบกิจการอาหารที่ถูกต้อง โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงแก่ผู้ประกอบการและลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ รองลงมาคือ การปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารด้านการสื่อสารสาธารณะด้านสุขาภิบาลอาหาร ร้อยละ 73.6 พบว่าบางแห่งยังไม่ได้จัดตั้งฝ่ายการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐและผู้ประกอบการโดยตรง โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดประชุมกำหนดบทบาทแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน

การอภิปรายผล

1. สุนทรียทัศนคติผู้นำและปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สุนทรียทัศนคติผู้นำ จากผลการศึกษา พบว่า สุนทรียทัศนคติผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.731$, $p\text{-value}<0.001$) เนื่องจากสุนทรียทัศนคติผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การในการส่งเสริมกระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคคล ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ ทำให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าภาพรวมสุนทรียทัศนคติผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข⁽¹³⁾

1.2 ปัจจัยทางการบริหาร จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.753$, $p\text{-value}<0.001$) เนื่องจากการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ต่างๆ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางการบริหาร และการสนับสนุนจากผู้บริหารซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข^(13,16)

2. ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา สุนทรียทัศนคติผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน และปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ตัวแปรอิสระ

ทั้ง 3 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 62.1 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข⁽¹⁷⁾ สุนทรียทักษะผู้นำด้านทักษะในการสอนงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข^(13,18,19) และปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ มีผลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลอาหารของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข^(15,20)

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสำรวจวัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานด้านสุขาภิบาลอาหารและจัดหารวมทั้งสนับสนุนให้มีพร้อม เพียงพอต่อการดำเนินงานในพื้นที่
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ควรมีการบรรจุงานสุขาภิบาลอาหารลงในแผนการปฏิบัติงานและจัดลำดับความสำคัญของงานให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจอันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้รับผิดชอบ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดหลักสูตรหรือสนับสนุนให้บุคลากรผู้รับผิดชอบงานสุขาภิบาลอาหาร ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาร่วมกันและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหาร ของนักวิชาการสาธารณสุขหรือผู้รับผิดชอบงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการกำหนดแนวปฏิบัติหรือรูปแบบในการดำเนินงานด้านสุขาภิบาลอาหารที่เป็นภารกิจตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาและกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลสำคัญหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร.สุรัชย์ พิมหา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางตลอดการวิจัย ให้คำชี้แนะให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์และ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่นทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2565. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2560.
2. กระทรวงสาธารณสุข. การมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพภาคประชาชน. กรุงเทพฯ: บริษัทสามเจริญพาณิชย์ จำกัด; 2559.

3. กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระราชูปถัมภ์; 2562.
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นประจำปี 2562. (เอกสารอัดสำเนา). ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น; 2562.
5. สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย. คู่มือการปฏิบัติงานด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำสำหรับสาธารณสุขอำเภอ. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2556.
6. Crosbie R. Learning the soft skills of leadership. *Industrial and Commercial Training*. 2005;37(1):45-51.
7. ประจักษ์ บัวผัน. หลักการบริหารสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2558.
8. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น. รายชื่อ อปท. 225 แห่ง [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 2565 เม.ย. 23]. เข้าถึงได้จาก: http://www.kklocal.go.th/public_center
9. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นประจำปี 2564. (เอกสารอัดสำเนา). ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น; 2564.
10. Cohen J. *Statistical power analysis for behavior science*. 2nd ed. New York: Academic; 1988.
11. ปราบธนา เรืองรัตน์, สุวิทย์ อุดมพานิชย์. ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*. 2561;11(2):110-22.
12. Likert R. *The Human Organization: Its management and values*. New York: McGraw-Hill; 1967.
13. กฤษณะ อุ่นทะโคตร, ประจักษ์ บัวผัน, สุรัชย์ พิมพ์หา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและสุนทรียทักษะผู้นำต่อการประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 2562;12(2):7-18.
14. ศรีธญา พันธุ์โยธา, ประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยทางการบริหารและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*. 2564;21(2):152-65.
15. นิกร บาลี, ชนะพล ศรีฤๅชา. ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*. 2563;13(1): 585-94.

16. สุวิชัย งามกุลเลิศ, ประจักษ์ บัวผัน. ปัจจัยการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น. 2561;25(1):23-34.
17. อรวรรณ สิ้นค้า, ชนะพล ศรีฤๅชา. ปัจจัยทางการบริหารและแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2563;13(1):613-22.
18. นิลุบล ดีพลกรัง, ประจักษ์ บัวผัน, สุรัชย์ พิมหา. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของทันตแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2563;20(2):72-83.
19. มณีรัตน์ ช่างไม้, ชนะพล ศรีฤๅชา. คุณลักษณะส่วนบุคคลและสุนทรียทักษะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2561;11(4):65-72.
20. ภูมิฤทัย จุริณณะ, สุวิทย์ อุดมพานิชย์. ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามพันธกิจที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดของนักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัย มข.(ฉบับบัณฑิตศึกษา). 2563;20(3):158-66.